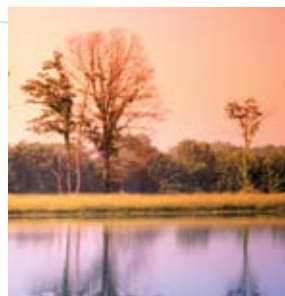
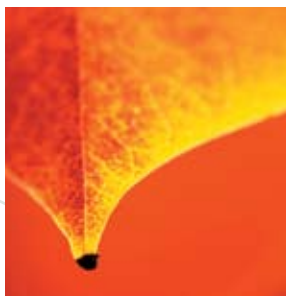

POHJOLAN YMPÄRISTÖ

Pohjoismaista ympäristöyhteistyötä – rehevöitymisestä lasten päiväkoteihin

Ympäristösektorin pohjoismaiseen yhteistyöhön sisältyy lukuisia hyvin erilaisia yhteistyöalueita. Pohjolan ympäristö -uutiskirjeen tässä numerossa tarkastellaan joitakin toteutettuja ohjelmia ja projekteja ja annetaan siten konkreettisia esimerkkejä Pohjoismaiden yhteisistä ympäristöpanostuksista. Pohjoismaisen ympäristöyhteistyön toimintaohjelman puolivälin arviointi havainnollistaa maiden ympäristöyhteistyön laajuutta, ja seuraavassa esitellään joitakin sen tuloksia.

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto

● Lapset ja nuoret

Lapset ja nuoret ovat aina olleet pohjoismaisen yhteistyön tärkeä kohderyhmä. Pohjoismaat ja Baltian maat ovat käynnistäneet yhteisen projektin, jonka tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten mahdollisuuksia luonnon virkistyskäyttöön ja luontoelämysten hankkimiseen. Lapsille ja nuorille halutaan näin antaa oikeus terveeseen elämäntapaan, johon sisältyvät monimuotoinen luonto, puhdas ympäristö ja virkistyskäyttömahdollisuudet. Projektissa osoitetaan, miten luonnonalueita voidaan suojella ja miten niiden saavutettavuutta voidaan parantaa yksinkertaisilla menetelmillä. Panostukseen on osallistunut yhteensä 40 koulua ja yli 3 000 oppilasta yhdeksässä maassa, mm. Luoteis-Venäjällä.

Lasten päiväkodit

Pienet lapset viettävät suuren osan ajastaan päiväkodeissa, joten niiden ympäristön tulee olla paras mahdollinen. Maiden välillä on eroja esimerkiksi ilmanlaatu- ja melurajoituksissa sekä lainsäädännössä tai suosituksissa, jotka koskevat lasten oikeutta luonnon virkistys-

käyttöön ja liikuntaan. Tämän vuoksi toteutettiin projekti, jossa tarkasteltiin ympäristö- ja terveysnäkökulmasta mm. kemikaaleja, ilmanlaatua, melua, luonnon virkistyskäyttöä ja kansanterveyttä. Projektiin sisältyi myös lasten ruokailutottumusten selvittäminen. Tuloksia voidaan hyödyntää elintarvikkeiden ja lastentuotteiden ympäristömerkintöjä myönnettäessä.

TemaNord 2007:533

Rehevöityminen

Rehevöityminen on tällä hetkellä yksi Itämeren akuuteimmista ympäristöongelmista, ja suurin osa päästöistä tulee maataloudesta. Meriympäristöä suojellaan sekä kansallisesti että kansainvälisillä yleissopimuksilla, joista Itämeren koskee HELCOM (Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskeva yleissopimus).

Pohjoismaisessa ympäristöyhteistyössä on mm. ryhdytty laatimaan toimenpidestrategioita ravinnepäästöjen vähentämiseksi sekä kehittämään rehevöitymisen ja sen ympäristövaikutusten arviointimalleja. Työ liittyy läheisesti ekosysteemiperusteiseen meriympäristön

hoitoon.

Projektin pää tavoitteena on ollut levittää hyviä käytäntöjä ja antaa koulutusta, joka liittyy Leningradin hallintoalueen maatalouden typipäästöjen kartoitus- ja mittausmenetelmiin. Samoja menetelmiä on käytetty Baltian maissa ja Pohjoismaissa vesialueiden käyttösuunnitelmia laadittaessa.

NOBANIS ja yleissopimukset

NOBANIS-tiedotusprojektissa on avattu Internet-portaali, jossa kerrotaan tulokaslajeista: <http://www.nobanis.org/>. Portaalissa on tietoa säännöstöistä, asiantuntijaverkostoista ja kirjallisuudesta, ja sitä käytetään esikuvana EU:n vastaavassa työssä. Monet EU-maat ja YK:n biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen maat ovat toimittaneet tietoja portaaliin.

Portaali on tärkeä ase pohjoismais-balttilaisessa torjuntatyössä, joka kohdistuu Pohjolan kasvi- ja eläinlajistoon eri tavoin ilmaantuviin tulokaslajeihin.

Tähänastisista tuloksista voidaan mainita lajitietopankin ja tietolehtisten luominen sekä EU:n kuudetta tutkimuksen puiteohjelmaa

Lapset ja nuoret ovat pohjoismaisen ympäristöyhteistyön tärkeä kohderyhmä. Kuva: Magnus Fröderberg/norden.org

koskevat ehdotukset. Euroopan ympäristökeskus haluaisi hyödyntää työn tuloksia kehittäessään luonnon monimuotoisuuden indikaattoreita.

Ympäristömyötäiset julkiset hankinnat

Julkisten hankintojen tulee aina olla ympäristön kannalta kestäviä. Tämän edistämiseksi toteutettiin pohjoismainen pilottiprojekti, jossa määriteltiin julkisten hankintojen ympäristökriteerejä. Tulokset ovat lisänneet julkisiin hankintoihin liittyvää yhteistyötä, ja yhteistyötä hyödynnettäneen myös ympäristömyötäisiin julkisiin hankintoihin ja ympäristötekniikkaan liittyvässä EU-komission työssä (ETAP).

Projektin tavoitteena oli kartuttaa pohjoismaisia kokemuksia ja

edistää siten uuden ympäristötekniikan kehitystä. Ympäristötekniikasta saatuja hyviä pohjoismaisia kokemuksia analysoimalla pyrittiin tunnistamaan menestystekijöitä, jotka liittyvät ympäristötekniikan toteutukseen ja markkinointiin sekä varsinkin toimenpiteisiin ja innovaatiojärjestelmiin, joita voidaan hyödyntää muillakin sektoreilla.

Ilmasto

Luontoalalla on laadittu raportti ilmastonmuutosten vaikutuksista pohjoismaiseen luonnonvarojen hoitoon. Raportissa korostetaan luonnon roolia ilmastokeskustelussa ja tähdennetään maan ja meren luonnonvarojen aktiivisen hoidon merkitystä esimerkiksi kalakantojen näkökulmasta.

Projekti päättyi vuonna 2005 julkaistuun raporttiin ”Nordisk na-

turforvaltning i et ændret klima” (TemaNord 2005:571), joka sai paljon julkisuutta Pohjoismaiden lehdistössä ja tv:ssä. Työtä täydensi Pohjoismaiden ympäristöministerien hyväksymä julkilausuma ilmastomuutoksiin sopeutumisesta. Projektia on esitelty myös kansainvälisissä ja kansallisissa konferensseissa.

Työn jatkamiseksi on käynnistetty myös uusi projekti, jossa kehitetään ns. ilmastoindikaattoreita. Suunnitelmissa on myös Pohjoismaiden ilmastomuutoksia käsittelevän oppimateriaalin laatiminen.

Ilmastonmuutokset koettelevat Arktista aluetta. Kuva: norden.org/Nikolaj Bock.

Pohjoismainen ympäristöyhteistyö

Nykyinen pohjoismaisen ympäristöyhteistyön toimintaohjelma on laadittu vuosiksi 2005–2008, ja siinä on neljä pääteemaa: 1) ympäristö ja terveys, 2) meri, 3) luonto, kulttuuriympäristö ja luonnon virkistyskäyttö sekä 4) kestävä tuotanto ja kulutus. Ilmastoasioita käsitellään kaikkien neljän pääteeman yhteydessä. Arktisen ilmastomuutoksiin ja ympäristömyrkkyyhin liittyvälle työlle on laadittu erillinen arktinen ympäristöstrategia, jonka ympäristöministerit hyväksyivät kesäkokouksessaan Huippuvuorilla elokuussa 2006.

Ympäristöyhteistyön toimintaohjelmaa toteutetaan pääasiassa noin kymmenessä asiantuntijatyöryhmässä ja -verkostossa. Yhteistyöhön panostetaan vuosittain noin 30 miljoonaa Tanskan kruunua, ja ohjelma-kaudella toteutetaan noin 200 projektia, työpajaa, seminaaria ja vastaavaa hanketta. Tuloksista kerrotaan säännöllisesti esimerkiksi raporteissa, esitteissä, tietolehtisissä, käsikirjoissa ja Internet-sivustoissa. Koska Pohjoismailla on kunnianhimoiset ympäristötavoitteet, niillä on pontta toimia aloitteentekijöinä ja kehityksen vauhdittajina paitsi Pohjola-ssa myös sen lähialueilla, EU:ssa ja kansainvälisesti.

Pohjoismaat haluavat vaikuttaa EU:n ympäristöpolitiikkaan. EU-parlamentti Strasbourgissa.)

Pohjoismaiden neuvoston luonto- ja ympäristöpalkinto

Professori Bogi Hansen Färsaarilta.
Kuva: Magnus Fröderberg/norden.org

Pohjoismaiden neuvosto jakaa vuosittain luonto- ja ympäristöpalkinnon, jonka suuruus on n. 47 000 euroa. Palkinnonsaajat tapaavat saada paljon mediahuomiota, ja niin sai myös viime vuoden palkinnon saanut färsaarelainen professori ja kirjailija Bogi Hansen. Hansenin ilmastomuutosluennot ovat herättäneet paljon kiinnostusta ja houkutelleet salit täyteen kaikkialla.

Viime vuoden palkinnon aiheena olivat ilmastomuutokset ja niihin sopeutuminen; tänä vuonna taas keskitytään kaupunkiympäristöön. Palkinto myönnetään pohjoismaiselle kunnalle, yritykselle, organisaatiolle tai henkilölle, joka on edistänyt esimerkillisesti ympäristön kannalta kestävästä kaupungin syntymistä. Kyseeseen voivat tulla esimerkiksi kaupunkiympäristössä toteutetut konkreettiset hankkeet, jotka liittyvät viheralueisiin, liikennejärjestelmiin tai jätehuoltoon. Palkinnonsaajan valitsee palkintolautakunta, jossa on viiden Pohjoismaan sekä Färsaarten, Grönlannin ja Ahvenanmaan itsehallintoalueiden edustajat. Palkinto luovutetaan syksyllä Pohjoismaiden neuvoston Oslon-istunnossa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston julkaisuja voi tilata osoitteesta www.norden.org/publikationer

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Tlf. +45 33 96 02 00
Faksi +45 33 96 02 02
www.norden.org

Pohjoismaisen ympäristöyhteistyön yhteyshenkilöt
Erityisasiantuntija Nikolaj Bock, nb@norden.org
Erityisasiantuntija Mats Ekenger, mek@norden.org
Koordinaattori Josephine Lindegaard, jlin@norden.org

Toimittaja: Mats Ekenger
Teksti: Mats Ekenger, Patrik Edman
Suunnittelu: Kjell Olsson

Pohjoismainen ympäristöyhteistyö

Pohjoismainen ympäristöyhteistyö perustuu vuosiksi 2005–2008 laadittuun pohjoismaisen ympäristöyhteistyön toimintaohjelmaan, joka viitoittaa paitsi Pohjolan sisäistä ympäristöyhteistyötä myös lähialueisiin, Arktiseen, EU:hun ja muihin kansainvälisiin foorumeihin liittyvää yhteistyötä. Ohjelma auttaa saavuttamaan tuloksia, jotka takaavat Pohjolan kansainvälisen aseman ympäristöalan edelläkävijänä. Yksi ohjelman päätavoitteista on entistä terveellisemmän elinympäristön luominen Pohjoismaiden kansalaisille.